

Sygn. akt III KK 263/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Piotr Mirek

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

w sprawie **H. L.**

ukaranego z art. 116 § 1 pkt 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 8 lutego 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich, na korzyść ukaranego,
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 7 grudnia 2020 r., sygn. akt II W [...],

- 1. uchyla pkt II zaskarżonego wyroku i uniewinnia H. L.
od przypisanego mu wykroczenia z art. 116 § 1 pkt 1 k.w.;**
- 2. kosztami procesu w tej części obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

H. L. został obwiniony o to, że:

1. w dniu 23.04.2020 r. o godzinie 11:00 w miejscowości G. przy ul. (...) naruszył przepisy prawa dotyczące obowiązku kwarantanny w związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31.03.2020 r. w sprawie ustanowienia

określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, tj. o wykroczenie z art. 54 k.w. w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31.03.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów, zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii;

2. w dniu 23.04.2020 r. o godzinie 11:00 w miejscowości G. przy ul (...) naruszył przepisy prawa dotyczące nieprzestrzegania nakazów i zakazów przez chorego lub nosiciela choroby zakaźnej w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15.04.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, tj. o wykroczenie z art. 116 § 1 k.w. w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15.04.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów, zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 grudnia 2020 r., sygn. akt II W (...) obwiniony H.L.:

1. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 54 k.w. w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów, zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (pkt I wyroku);
2. uznany za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. II wniosku o ukaranie, tj. wykroczenia z art. 116 § 1 pkt 1 k.w. i ukarany karą 200 zł grzywny (pkt II wyroku);

Rozstrzygnięto również o kosztach postępowania w sprawie o wykroczenie (pkt. III i IV wyroku).

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w dniu 15 grudnia 2020 r.

Kasację od powyższego wyroku, na korzyść obwinionego, wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich.

Autor kasacji zaskarżył powołane orzeczenie w całości i zarzucił temu rozstrzygnięciu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, to jest art. 116 § 1 k.w., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany ukaranemu nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w G. i uniewinnienie H. L. od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Wprawdzie błędnie określono w niej zakres zaskarżenia (kasacja na korzyść nie mogła przecież dotyczyć pkt. I zaskarżonego wyroku, w którym uniewinniono H.L. od zarzutu popełnienia wykroczenia z art. 54 k.w.), a tym samym skutkować uchyleniem całego wyroku, trafnie wszelako wskazano w jej *petitum* na rażące naruszenie przepisu prawa materialnego w zakresie czynu przypisanego obwinionemu w pkt. II kwestionowanego orzeczenia.

W brzmieniu obowiązującym w czasie popełnienia czynu, przepis art. 116 § 1 k.w. penalizował umyślne nieprzestrzeganie nakazów lub zakazów zawartych w przepisach o zapobieganiu chorobom zakaźnym lub o ich zwalczaniu, a także wskazań lub zarządzeń leczniczych wydanych na podstawie stosownych przepisów przez organy służby zdrowia przez osobę:

- 1) chorą na gruźlicę, chorobę weneryczną lub inną chorobę zakaźną albo podejrzaną o tę chorobę,
- 2) stykającą się z chorym na chorobę określoną w punkcie 1 lub z podejrzaną o to, że jest chora na gruźlicę lub inną chorobę zakaźną,
- 3) będącą nosicielem zarazków choroby określonej w punkcie 1 lub podejrzaną o nosicielstwo.

Określona w treści art. 116 § 1 pkt 1 k.w. norma prawna ma charakter blankietowy, co prowadzi do wniosku, że dla przypisania popełniania wykroczenia wskazanego w wyżej wymienionym przepisie konieczne jest, w rozstrzygnięciu Sądu, dokładne zredagowanie jego opisu zawierającego wszystkiego znamiona wykroczenia, dotyczącego nieprzestrzegania zarządzeń leczniczych.

Analiza akt przedmiotowej sprawy nie pozostawia wątpliwości, że Sąd Rejonowy w G. ograniczył się jedynie do uznania, że obwiniony H. L. popełnił wykroczenie z art. 116 § 1 pkt 1 k.w. Nie dokonał jednak ustaleń faktycznych w

zakresie konkretnej postaci w jakiej wyżej wymieniony miałby dopuścić się tego wykroczenia, to jest jako chory, nosiciel choroby zakaźnej, czy też podejrzany o zakażenie. Definicje tych pojęć określone zostały w art. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2026, z późn.zm.). Z opisu czynu sformułowanego we wniosku o ukaranie i w całości zaaprobowanego przez sąd *meriti* nie wynika, w jaki sposób nastąpiło popełnienie analizowanego wykroczenia, chociaż jego kwalifikacja prawna mogłaby sugerować, że chodzi o osobę chorą na gruźlicę, chorobę weneryczną lub inną chorobę zakaźną albo podejrzaną o tę chorobę.

Tymczasem zwrócić należy uwagę, że jedyna informacja o powodzie objęcia zakazami czy nakazami ukaranego H. L. została zawarta w notatce urzędowej funkcjonariusza Policji (k. 3-3v akt III W (...)), w której wskazano, że żona wymienionego wróciła z zagranicy i odbywa kwarantannę. To z kolei wskazywać może na drugą lub trzecią z postaci wykroczenia, o którym mowa w art. 116 k.w. (osoba stykająca się z chorym na chorobę określoną w art. 116 § 1 pkt 1 k.w. lub z podejrzanym o to, że jest chory na gruźlicę lub inną chorobę zakaźną – art. 116 § 1 pkt 2 k.w., albo będąca nosicielem choroby określonej w art. 116 § 1 pkt 1 k.w. lub podejrzaną o nosicielstwo – art. 116 § 1 pkt 3 k.w.). Jest to jednak wyłącznie domniemanie, gdyż nie wynika wprost – a to ma w tym wypadku decydujące znaczenie – z opisu czynu zawartego w zaskarżonym wyroku.

Obecnie, wyjaśnienie wskazanych wątpliwości nie jest już możliwe, bowiem wymagałoby to dokonywania kolejnych, nowych ustaleń faktycznych, co sprzeczne jest z zasadą niepogarszania sytuacji obwinionego.

Mając na względzie powyższe należy skonstatować, że w analizowanej sprawie przyjęty we wniosku o ukaranie, a następnie nieprawidłowo zaaprobowany przez Sąd Rejonowy opis czynu uniemożliwia dokładne stwierdzenie w jaki sposób ukarany H. L. dopuścił się zarzucanego mu wykroczenia. Czy naruszył prawo będąc chorym lub nosicielem choroby zakaźnej (co w żaden sposób nie wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego), czy też nie przestrzegał kwarantanny.

Takie postąpienie Sądu procedującego w niniejszej sprawie naruszyło zasadę *nullum crimen sine lege*, z której wynika obowiązek dokładnego określenia

znamion przypisanego typu wykroczenia oraz udowodnienia realizacji tych znamion (*vide* na gruncie analogicznego stanu faktycznego wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2022 r., III KK 522/21).

Jednocześnie mając na względzie treść zakazu *reformationis in peius* w przedmiotowej sprawie nie będzie możliwe ponowne procedowanie celem konwalidowania stwierdzonego wyroku Sądu Rejonowego uchybienia.

Co więcej, nie byłoby to możliwe – chociaż Rzecznik Praw Obywatelskich tej kwestii w swojej kasacji nie podniósł – również z uwagi na standardy konstytucyjne.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (podobnie jak analogicznych rozporządzeń tego organu z dnia 20 marca 2020 r., czy też z dnia 19 kwietnia 2020 r.), stanowiące podstawę do zdekodowania normy nakazującej obywatelowi poddanie się kwarantannie po przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej, a tym bardziej osoby co do której zastosowano kwarantannę jako domownika poddanego kwarantannie obywatela przekraczającego granicę Rzeczypospolitej Polskiej, zostało wydane z naruszeniem zasad określonych w art. 52 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, co oznacza, iż nie mogło ono tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej art. 116 § 1 pkt 1 - 3 k.w. i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu – bowiem nie da się zrekonstruować normy nakazującej poddanie się kwarantannie z określonych regulacji w sposób nienaruszający standardów konstytucyjnych. Doszło również do wadliwego i naruszającego art. 92 ust. 1 Konstytucji upoważnienia zawartego w art. 46b pkt 12 ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, niezawierającego żadnych wytycznych dotyczących treści aktu (*zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 stycznia 2021 r., VII SA/Wa 1635/20, LEX nr 3124046*). W takiej zaś sytuacji w/w rozporządzenie w zakresie, w jakim ograniczało prawa i wolności konstytucyjne, nie może być uznane przez sąd za skuteczną i legalną podstawę prawną ograniczenia tych praw i wolności obywateli, a w konsekwencji ukarania obywatela (*zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 czerwca 2021 r., II KK 255/21; z dnia 26 sierpnia 2021 r., III KK 264/21; z dnia 27 października 2021 r., III KK 344/21*).

Konsekwencją powyższego było uniewinnienie H. L. od popełnienia czynu przypisanego mu w pkt II zaskarżonego wyroku i obciążenie również w tej części Skarbu Państwa kosztami procesu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.